

VÝŠ A VÝŠE

Román V. Lužické.

Ubohé děvče.

"Zadáte-li za vysvědčení propouštěcí?" tázal se ředitel učitel na jedné ze škol pražských ženy kostnaté, vyhublé, zahalené ve velký vlněný šat, na hlavě mající klobouk s oprehalými květinami a vybledlou pavějkou podezřelé barvy.

"Ano, poněmž prosím," odpovídala úsečně, téměř nepřátelsky. Hlas její zněl, jakoby vycházel ze zkažené flétny, v očích bída a choroba se zračila, na rtech trpkost se hostila, začernaly obličej se stahoval jako mračno hroící bouří.

"Zůstávám vám Marii až do konce roku školního, matičko," pravil učitel vážně. "Je to nejlepší moje žákyňe!"

"Nemohu!" vzkřikla žena hněvivě. "Dnes jí dopadá čtrnácté rok, ani den děle zde nezůstane!"

"Škoda!" pravil učitel. "Je to veliký talent. Líto je mi dívky! Kam by dospěla, kdyby mohla se vzdělávat!"

"Chudý člověk nemůže si hrát se životem. Já jsem povinnost svou vykonala a nyní musí tužiti se dcera, aby něco vydělala a přispěla na živobytí. Čítala jsem už s úzkostí dny vysvobození."

Dlouhý, křečovitý kašel přerušil ženinu řeč a umrtvil na rtech učitelových každou poznámku další.

Žena tato, sedřená prací, dojísta již měla zapotřebí podpory a pomoci.

"Jak rád by byl učitel řekl: "Postarám se o Marii, zjedná jí ochraneč i dobrodince, aby mohla vzdělávat se na učitelku." Avšak zdáží směl a mohl! Kdo by živil ženu churavou?"

"Jak trpký je časem život lidský a jakých obětí si vyžaduje!" zavzlychal jen a mlčel.

Kašel ženin se utiil a ticho bylo v ředitelně; jen škrptání pera se ozývalo, jímž popisoval ředitel vysvědčení propouštěcí.

"Co obmyšlíte s dekou?" tázal se učitel, drže v ruce vysvědčení. "Osud Mariin je velice zájmal."

"Dám jí vyučiti čepčářství," "Nevíte nic lepšího?" zvolal učitel.

"Totéž přece krásné!" pravila žena. "Vynášá to více než šití bílého prádla. S tím našinec za našich dnů teprve nikam nedojde! Co já se na příklad napíchnám, natřím, než si vydělám na kousek chleba. Jsem již zpola osleplá, přehřblá, ale dosud neoznala jsem za práci svou nic mimo bídu. Jinak se má čepčářka? Je to lehčká práce, ale těžký výdělek."

"Lehké šití, lehké látky, bohužel však, že lehkost látek často pracovnice zavádí."

"Ó, prosím, prosím!" ozvala se ostře švadlena. "Našinec zná best a dovede uhlájit svého dítěte. K tomu jsem zde já, matička!"

"Ubohé, ubohé děvče!" pravil učitel polohlasně, pohlížeje přitom na dívku, jež byla jeho milčkem a s kterou se měl nyní rozloučiti.

Dívka až po tu dobu stála nehnutě, ledově, jakoby se byla v kámen proměnila. Byla na svůj věk vzrůst nadobyčejného a tím se tělo její klonilo značně ku předu. Rysy obličejové jejího byly ostré, ale souladné a výrazné. Dítětem jsou chudoby, neměla arci svěžího ruměnu zdraví, tváře byly vpadlé, pleť zažloutlá, ale oko měla neobyčejně krásné, sladké jako chrpa, velké a lesknoucí se. Černý vlas jako uhlí, lesklý a měkký v dlouhých pletenec splyval jí až k ušoum.

Při slovech učitelových "ubohé děvče", kterých zaslechla byt i polohlasem byla pronesena, projel tělem jejím mocný zážvív. Dívka se prudce vzpřímila, skloněná hlava její se vtýčila, oči zvlhly, světily se, zažloutlé líc zbarvil ruměm okouslujícím. Avšak na okamžik pouze. Dívka opět se uzavřela, sklonila hlavu a klesla v předstou otupělost zevní.

Zažvív se i učitel, usřev tuto přeměnu.

"Co se děje s dívkou?" myslil si v duchu. "A jaká to výraznost oka i tváře! S touto krásou svůdnou v zárodku máli jíti do věru světa pracovního! Škoda své hlavičky chytré, srdce měkkého, citliv ohnivých! Bude zkázou tvojí, co by tobě bylo požehnaním na dráze jiné. Čilá hlava tvá nemohou učiti se, bádati a plniti se vědění, naplniti se rozličnými myšlenkami, které hubí, svádí a zavádí na bludné seestí života. Mám-li takto propustiti děvče nadané? Což doba naše neotvírá dívkám brány vědy a činnosti duševní, mám-li ji pustiti jako ptáče svobodě nezvyklé ze školy do života? Nepůjdeť o na cestou svou, po dráze modistky!"

"Prosím za vysvědčení!" ozvala se žena netrpělivě. "A ty polib ruku, poděkuj se, at jdeme!" doložila, obrátí se k dečce. "Nemáme času nazbyt!"

Dívka za krátké úvahy učitelovy nezměnila své postavení, nepozvednouc ani hlavy, plaše rozhlížela se po ředitelně. Oko její utkvívalo na skříni s učebními pomůckami, na plátech vycpaných, na globech a na knihovně. Zdálo se, že je to socha ledová, dívka netečná, která konejšit pud zdědavosti, kdy by měla jeviti spíše cit. Každé loučení zachívá přece bytostí lidskou! Nebyla však ledová a loučila se s předměty jí známými a milými po spůsobu svém. Dusila slzy v očích z hrudosti, z bázně před matkou, z úcty k učiteli. Uvnitř bouře vířila, oheň plál a srdéčko malé prudce bušilo.

Ačkoli nyní neodolatelný výbuch přece si prolomil cestu na ven.

"Poděkuj se," řekla matka. "To znamená: "konec všemu!" Poslední vteřina uhočila."

Popošla krok, postanula však opět a horké slzy vytryskly jí z očí. Slovo na rtech zemělo, hlava se sklonila, tělo se chvělo jako mladý list víchrem zmlitaný.

Učitel sám k ní přistoupil a vzal jí za ruku.

"Pláčte-li, Pohořelská?" pravil jemně. "Řáda bys učila se ještě, vid? Pokračovala ve vědění?"

Marie stiskla vřele ruku učitelovu a políbila ji vděčně. Horké slzy skanuly z očí dívčích na ruku jeho. Porozuměl této němé odpovědi a dojat dívčinou bolestí zvolal:

"Matko, nebojte nám Marii ze školy! Postarám se o ni dále, aby později přijata byla do ústavu učitelky."

"A kdo mne bude živit zatím, než si vydělá na živobytí? Ono se to mluví, mluví, ale život na řeči nedá nie! Nejprve žádá ukojení žaludku, a bída je bída! Polib ruku a pojď!" ostře kázala nyní dívka.

Učitel umkl. Pravda, kdo by živil tuto ženu! Má-li hlady zemřít, aby dcera sytila se chlebem vědy? On sám měl rodinu, nemohl více činiti. I poznával, že nelze mu vzpírati se nutnosti, že cit musí umlknouti, když rozum promluví. A přece zdálo se mu to kruté zacházení.

"Já-li to vaše vlastní dcera?" otázal se.

Švadlena se zarděla, mrkla po učiteli pohledem hněvivým a pravila třesoucím hlasem:

"Soudíte-li, že s ní jednáma macešky? Nezapomente, že jsem žena chudá, že pracovávši pro dítě ve dne v noci po celých čtrnácté rok, mohu žádati, aby zase ono splácelo mně, nemocné, slabé. Nejsem vlastní matkou její, pane učiteli, ale věztež, že by žádná vlastní matka z chudiny nebyla posílala děvče tak pitné do školy až do čtrnáctého roku, jako já nevládním. Je to bez toho nesvědómí, aby se chudí rodičové dělali a děti seděly na lavicích školních. Zaplať pán bůh za všecko! S pánem bohem! Pojď, Marie!"

Bolestně vstyknuť ozvalo se ředitelnou a zachvělo i matkou i učitelem. Matku rostrpělo, učitel žalem jal.

"Ubohé, ubohé dítě!" zvolal bolestně s hlasit duše učitel. Nechtěl dobrý učitel, nechtěl

dátí dívee tato průvodčí slova ze školy na cestu do života práce, odřikání a boj! Promluvila to bolest jeho hluboká. Netušil, jakého účinku měla na celý budoucí život dívčin, jaké nebezpečné símě tím hodil do srdéčka mladého, hořem právě změkého, slzami svaženého, pro vzrůst myšlenky připraveného. Netušil, že dívka ruku mu naposlady vděčně li-bající klesá téměř pod ohromným dojmem slov jeho, že se vráží jí do srdce i do mozku jako dýky.

"Bůh žehnej kročejům tvým!" pravil učitel hlasem třesoucím. "Nezanedbávejž ničeho ze svých vědomostí, ale pokračuj zdokonalovati sebe čtením knih do-brých a poučných. Nečeť žádných dryádnických románů literatury krvavé, žádných takových, jež pouze dráždí, otravují, ale nezuschleňují. Stoupej výš a výš s dobou svou! Nezapomeň na slova má..."

"Polib ruku a pojď!" ozvala se matka ostře, přerušivši řeč učitelovu rázem. "S pánem bohem!"

A už byla ze dveří. Za ní ps s hlavou sklopenou, dusíc pláč, ale štkající potichu, potáčela se Marie.

Dvěře za vystupující žákyní se uzavřely, již překročila práh školy a vstoupila do života.

Učitel postnul u okna a hleděl na ulici, aby Marii, nejlepší to začku třídy, pýchu jeho školy, spatřil ještě jednou.

Vycházely z budovy. — Deera plakala nyní bez ostychu, matka rozkládala rukama a kázala dečce přísně, hněvivě.

Dívka dojísta neposlouchala slov matčích, neboť náhle postanula, obrátila se ještě jednou k budově školní, ruce její obě se roztáhly, oči se zableskly, vzduchem rozlehl se výkřik dečný.

Učitel se zalekl. — Zaslechl výkřiknutí, uzel pohled, v němž se značilo tolik různých citů, že se jako blesky křížovaly a bránily, aby jim jiný porozuměl.

"Podivno!" zašeptal. "Jak mne zamrazil pohled této dívky! Již zase kráčí s hlavou sklopenou. Je to předpověď! Ubohé děvče a ubohý učitel! Zaseváš a přede-žněmi vidíš, kterak šedý mrak s krupobitím se vznášá, aby zničil práci tvou! Škoda símě, nejvžede-li! Škola povznášá i rodina demoralizuje. Ach, smutno, ba smutno je na světě..."

Zavřel okno, zahloabal se do práce, ale obraz dívčin, pohled, jakým se školou se loučila, vzáše se před ním a vyrušoval jej.

Marie kráčela za matkou domů.

Tato stále cestou se hořšila a řeč její přerušována kašlem mčila dívkou dvojnásob.

"Ti by toho nakázali," povídala ostře. "Člověk by zblblnul jejich nčeností, kdyby si toho všiml více. Co za všecko však se koupí? Nie a zase nie! Výš a výš, ha, ha, ha! Bodejž, pane učiteli! Dejte jí zlatý řebíček k tomu lezení. Chudoba není pro výši! Posaditi něco takového děvčeti do hlavy, je hořý nerozum. A co stále pláčete? Styd se! Což jsi stvořena pro učení? Má zlatá, škola není pro děti chudoby! Je to bez toho nesvědómí, že jsi tam tak dlouho seděla! Nechtěla jsem tě vytrhnouti dříve, ale ani hodinu přes určený čas nemohu tě tam nechat. Musíš se živiti! Vystoupiti před rokem, dnes bys už byla vydělávala již stě zlatku i dvě zlatky týdně."

Marie naslouchala řeči matčíně, ale myšlila na učitele a slova jeho. Proč jí litoval a nazval ubohou?

Bylo příjemné jarní odpoledne

sobotní. Nebe i země se usmívaly na pozemšťany, všechno hlásalo, jak je krásný svět, jakých blažeností se v něm hostí, ale mladé srdce dívčí, zraněné bolestí loučení, zblžené předtuchou deanou ve slovech ubohé dečce obsazenou, nerozveselilo se ani náladou přírody jarní.

Jak došla domů, nevěděla; šlať za matkou jako ve sněh. V síni zastavila je sousedka. "Už jíte večeři?" zvolala.

"Už, zaplať pán bůh! Jak to stálo řeči!"

"Já jim tam deery ani neposlávám. Zavolají-li mne, pošlu jí na den, na dva a zase dost. Máte-li už místo pro Marii?"

"Ano. U paní Rozvodové."

"To máte štěstí! Je to veliký oběhod a bude jí tam veselo. Má jich nejméně deset v učení. Ny-ní je právě čas na letní klobouky," řekla sousedka.

"Arco a pak může mi kázatí, a-bych jí ze školy nebrala až ku konci roku! A považte si, co mi řekl!" zvolala Pohořelská rozčilením se třesouc.

"Nuže, co vám řekl?" vyzvídala dychtivě sousedka.

"Vytkl mi, že jsem její macechou!" zvolala Pohořelská, když se byla přesvědčila, že Marie zde více není.

"Já a macechou! Řekněte sama, paní sousedko, jak s dečecem zacházím!"

"Jako a princeznou! Máme vám to všichni v domě za zlé."

"Vidíte a nemám ještě uznání!" pravila Pohořelská, jež se víc a více bouřila a rozčulovala. "Já se o ni starám, pracovala jsem pro ni do únavy, šla do oslepnutí, jakoby byla vlastní moje krev. Byla čtyři dny stará, když matka její zemřela, otec si s ní rady nevěděl a nikde ji nechtěti. Kdo tu přišel a ujal se dítěte? Chudá švadlena. Od té chvíle byla jsem jí matkou, ne že si mne Pohořelský za ženu vzal, ale že byla dítětem Mariiným! Nemá-li mne to boleti?"

Pohořelská zaplakala a kašel se jí vzhoubil pozvono.

"Neberte si to tak k srdci," konejšila jí sousedka. "Slovo macecha už má na světě takový zlý zvuk a lidé mluví nevědouce někdy, co mluví, netušíce, kam slovo padne. Jsou to tak řeči."

"Řeči, ale boří! Zvláště považili člověk, jak se jiní k dítěti chovali, již měli povinnosti svatě k němu! Vlastní otec jí opustil a zřekl se jí prve než se narodila, ano netáže se po ní více."

Pohořelská se náhle v řeči zarazila, neboh byla zachytila udivený obličej sousedčin. V rozhořčení dala se uněsti a prozradila, co až podnes měla v tajnosti.

"Co mi tu povídáte?" zvolala sousedka téměř ztrnulá.

"Pro živého boha, zachovejtež, co jsem řekla, v tajnosti!" vykřikla Pohořelská. "Zavázala jsem se slibem, že Marii nikdy toho neprozradím."

"Pán bůh uchovejž!" zařikala se sousedka.

"Uklouzlo mi to ve zlosti..."

"A co na tom? Avšak jak to bylo dále? Přihlásil se? Tázal se?"

"Ani muk. Tak to mizové umí."

"Já-li bohat?"

"Oženil se bohatě, proto Marii opustil..."

"Ano, ano, tak to bývá! Chudé děvče se líbí, ale bohaté se vdává. Svět je zapradajný."

"On zvláště byl takový!" zvolala Pohořelská rozhořleně. "Panovity, hrdý, hrál si jenom na pána a byl chudý jako myš kostelní. Měl plnou hlavu plánů a kdy-

ROZKOŠNÉ CHVÍLE PRO KAŽDÉHO DESET DNŮ SKUTEČNÉ ŠVANDY AK-SAR-BEN

PODZIMNÍ SLAVNOSTI
od 30. září do 10. října 1914
SVĚT DOMA

Elektrický průvod večer 7. října.
Bratrských spolků průvod odpoledne 8. října.
Korunovační ples večer 9. října.

Okázalosti dvacátého století s pokročilými ideami.

NEKTERÉ S KROMOBYČEJNÝMI ZAJÍMAVOSTMI.

ALLAHOVA ZAHRAHA — Poznání života a zvyků v Arabii.
KALIFORNSKÉHO FRANKA "DIVOKÝ ZÁPAD A KONGRESS INDIANŮ" — Odehrávání pohnutlivých výjevů a příhod na Západě.

PANAMSKÝ PRŮPLAV — Jediný v činnosti vzorek úředně vládou Spoj. Států potvrzený.

WILLARDOVY OBDIVUHODNÉ MELODIE — nejslavnějších světových solistů.

LIDSKÝ MOTÝL — Omara Sami východo-indická fantazie.
PODIVUHODNOSTI VESMÍRU — Koterie východo-indických kouzelníků, zaklínačů, illusionistů, Hindoo fakírů.

MAZEPPA — Kůň s lidským mozkem.
ARMSTRONGA — 10 v 1.
ARMSTRONGA — Schůze tlustých a hubených. Velcí a malí lidé v přátelském závodění.

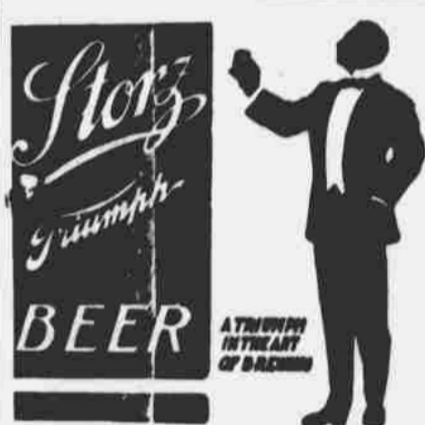
CORA BECKWITH — Světová vítězkyne v plavání.
AUTODROME — Rozčilující závodění mezi automobily a motocykly na největším přenosném tácovém závodisti, vůbec kdy sestaveným.

TANGO TANEC.
CARRY-US-ALL — Deseti-tisícový jezdecký stroj.
VELKÉ "ELI FERRISOVO KOLO" — Jedno z největších kdy sem dopravených.

SVĚTOVÁ DOMÁCÍ PRVNÍ KONCERTNÍ KAPELA.

TÝDEN NÁVRATU DOMŮ OD 5. DO 10.
SEJITÍ SE TERRITORIÁLNÍCH PIONÉRŮ OD 30. ZÁŘÍ DO 3. ŘÍJNA.

by mohl, byl by také stavěl Babylonskou věž, aby se dostal nejvýš. Ó, to mi také mnoho dělá starosti! Marie je po něm. Matec je podobna, jakoby jí z oka vypadla, ale povahu má oteovou, jeho to nepokojnou, hrdou, pánovitou krev. Žije přece v bídě, ale podívejte se na ni. Chodí jako princezna! Má v sobě nešťastnou touhu oteovu po slávě a po penězích. Proto ji držím tak na řetízku! Kdybych ji pustila, učila by se celý den, četla v knihách a hrála na paní. Ona však musí pracovati, nesmí mysliti, umoití v sobě červa zlého, a proto s ní spěchám do práce. Prosím vás, nemluvte o tom s nikým! Zapřísahám vás..."

Pěkně zařízený HOSTINEC

— vlastní —
Frank Smerád

16. a William ulice, Omaha, Neb.
Výtečný Metzův ležák, jakoz i pravé importované pilsenské stálo na špu. Korbelova vína a nejlepší lihoviny prodává i ve velkém. — Chutný zákusek stálo při ruce.

Groocerní a Feznický obohod
vlastní v č. 1622 So. 10. St., OMAHA.

HENRY P. MARQUARDT
Každé úterý čerstvé znamenité jaternice a jeltá. Ostatní uzenářské zboží třikrát týdně. Tel. Doug. 2780.

Kdykoliv jste ve městě, zajděte navštívit

ADAMA SLOUPA
elegantní hostinec
v č. 324 - 13. a Harney ul., Omaha
Znamenité piv. výbornej líčery, chutný luč a veselá společnost. 22 Ute

DR. J. C. SOUKUP,
ZUBNÍ LÉKAŘ

Telefon: Douglas 130
201 Paxton Block (roh 16. a Farnam OMAHA, NEBR.

Dr. Chas. Rosewater
český lékař

Úřadovna: 222 Bee Bldg. Omaha, Nebr.
Ord. hodiny — 11. ráno, 2 do 4 odp.—5.30 do 6. odp. V neděli: 10 do 12 dopol.

FRANK BRODIL
majitel feznického a uzenářského závodu.
1250 14. ul. ul. Tel. Doug. 4333, Omaha
Nejllepší a nejobratnější zboží stálo na skladě. O pravdivosti toho svědčí soustálé vzrůstání kruhu zákaznicka. Přesvědčte se!

Dr. B. DIENSTBIER
český zubní lékař

Pokoj č. 715 City National Bank (16. a Harney ulice) TEL. DOUGLAS 4394
Nec. 1913. 14. St. Tel. Doug. 4605
Chodící od 8 h. dop. do 4 h. odp. Všeob. dle zvláštního usř.

FRANK BRODIL

majitel feznického a uzenářského závodu.
1250 14. ul. ul. Tel. Doug. 4333, Omaha
Nejllepší a nejobratnější zboží stálo na skladě. O pravdivosti toho svědčí soustálé vzrůstání kruhu zákaznicka. Přesvědčte se!

Adolf A. Tenopř,

Český právník.
Úřadovna: č. 1325, roh 14. a William ulice
OMAHA, NEBRASKA
Telefon: Doug. 8397.
—Vražejný totař—

ŠKOTSTÍ VOJÁCI V ZAKOPRON.